แบบฟอร์ม 1

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์
กิจกรรมพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์

1. ความสอดคล้อง

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ : ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

1) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ : เกษตรสร้างมูลค่า

2) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติย่อย : เกษตรปลอดภัย

1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น : (3) การเกษตร

- แผนแม่บทย่อย : เกษตรปลอดภัย

1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ข้อ 3 แนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ 3.2 การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริกา ร 3.2.1 การพัฒนาภาคการเกษตร 3) ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาวะ (3) ขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง โดยสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมการผลิต การยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แตกต่างจากสินค้าเกษตรที่ใช้สารเคมี

1.4 แผนปฏิรูปประเทศ : ด้านเศรษฐกิจ

1.5 นโยบายรัฐบาล ด้านที่ 5 การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายความสามารถในการแข่งขันของไทย

1.6 นโยบายเร่งด่วน ด้านที่ 4 : การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

2. หลักการและเหตุผล

เกษตรอินทรีย์เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ต้องเร่งขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อปรับทิศทางการผลิตของภาคเกษตรให้สอดรับกับสถานการณ์โลกปัจจุบันประชากรโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยด้านอาหาร กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสวัสดิภาพของผู้ผลิต การผลิตตามแนวทางเกษตรอินทรีย์เป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรด้วยหลักธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้ปัจจัยการผลิตจากการสังเคราะห์ ไม่ใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี ฮอร์โมนสังเคราะห์ และไม่ใช้พืชที่มีการดัดแปรพันธุกรรม (GMOs) มีการจัดการผลผลิต และแปรรูปเพื่อรักษาสภาพและคุณภาพเกษตรอินทรีย์ในทุกขั้นตอน ในปัจจุบันตลาดมีความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์มากขึ้น เกิดกระแสความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพเพื่อหลีกเลี่ยงโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ โดยหันมาบริโภคสินค้าที่ปลอดภัยไม่มีสารเคมีปนเปื้อน ส่งผลให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ไม่เพียงพอ ต่อความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ การขยายพื้นที่การผลิต การเพิ่มจำนวนเกษตรกร เป็นไปได้ช้า เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีความเคยชิน

กับการผลิตสินค้าเกษตรแบบใช้สารเคมี และปุ๋ยเคมีทั่วไป ดังนั้นแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว และจะนำพาเกษตรกรไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ควรมีการส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ให้มีคุณภาพ ปลอดภัยและได้มาตรฐาน จะทำให้มีอาหารที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ดูแลสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิต รักษาสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ขึ้น เพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ในเชิงลึกเพื่อเป็นวิทยากรหลักในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรได้อย่างถูกต้อง มีการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนและเข้าสู่การรับรองตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยเน้นในพื้นที่มีการบูรณาการบริหารจัดการสินค้าเกษตรในแปลงใหญ่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.), Young Smart Farmer, Smart Farmer และเกษตรกรที่มีความต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในพื้นที่ 77 จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์แบบบูรณาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการผลิตเกษตรอินทรีย์ ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกัน เกิดความเข้มแข็ง ต้นทุนการผลิตลดลง มีแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ สินค้ามีคุณภาพตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีตลาดและช่องทางในการจำหน่ายผลผลิตมากขึ้น เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงในอาชีพ และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรอย่างสมดุลและยั่งยืน

3. วัตถุประสงค์

3.1 พัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

3.2 เกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรอย่างสมดุลและยั่งยืน

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

เกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหาร (ยกเว้นข้าว) จำนวน 5,000 ราย ในพื้นที่ 77 จังหวัด

4.1 เกษตรกรที่มีความต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่แปลงใหญ่ / ศพก.

4.2 Young Smart Farmer, Smart Farmer ที่มีความต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

4.3 เกษตรกรทั่วไป ที่มีความต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 อบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ จำนวน 200 คน

- อบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรและสามารถถ่ายทอดความรู้ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ให้กับเกษตรกรเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (รายใหม่) จำนวน 3,000 ราย

- อบรมเกษตรกร หลักสูตร การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ จำนวน 3,000 ราย

5.3 อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และศึกษาดูงาน (รายเดิม ปี 2564) จำนวน 2,000 ราย

- อบรมเกษตรกร หลักสูตร การผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยเน้นหนักให้กับเกษตรกรที่ผ่านการอบรมเมื่อ ปี 2564 เพื่อผลักดันให้เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

- จัดการศึกษาดูงานในแหล่งที่ประสบความสำเร็จ เพื่อจูงใจให้เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้

5.4 ติดตาม ให้คำปรึกษา และประเมินแปลงเบื้องต้น จำนวน 5,000 แปลง ด้วยการติดตามให้คำปรึกษาแนะนำเกษตรกรตามฤดูกาลผลิตพืชในแต่ละชนิดอย่างต่อเนื่อง และเน้นหนักในประเด็นที่เกษตรกรยังต้องปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น

5.5 สนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์ ตามความต้องการและความจำเป็นของเกษตรกร จำนวน 5,000 แปลง เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ เมล็ดพันธุ์ และท่อนพันธุ์อินทรีย์ เป็นต้น

5.6 จัดทำเอกสารเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ จำนวน 1 เรื่อง เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

5.7 ประเมินสถานการณ์ และข้อมูลเกษตรอินทรีย์ จำนวน 1 โครงการ เพื่อการพัฒนางานส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตรตามระบบเกษตรอินทรีย์

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2564			ปี 2565								
	ต.ค. 64	พ.ย. 64	ธ.ค. 64	ม.ค. 65	ก.พ. 65	มี.ค. 65	เม.ย. 65	พ.ค. 65	มิ.ย. 65	ก.ค. 65	ส.ค. 65	ก.ย. 65
1. อบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์		←	→									
2. อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (รายใหม่)			←	—	—	→						
3. อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และศึกษาดูงาน (รายเดิม ปี 2564)			←	—	—	→						
4. ติดตาม ให้คำปรึกษา และประเมินแปลงเบื้องต้น				←	—	—	—	—	→			
5. สนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์				←	—	—	—	—	—	—	—	→
6. จัดทำเอกสารเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์									←	—	→	
7. ประเมินสถานการณ์ และข้อมูลเกษตรอินทรีย์	←	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	→

7. ระยะเวลา

วันที่ 1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565

8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

8.1 ผลผลิต (output)

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 5,000 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

8.2 ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 50 ผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้น และเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

8.3 ตัวชี้วัด

<u>เชิงปริมาณ</u> เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 5,000 ราย ได้รับการอบรมด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์

<u>เชิงคุณภาพ</u> เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 50 ผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้น

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการผลิตเกษตรอินทรีย์ ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกัน เกิดความเข้มแข็งมากขึ้น พื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง มีแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ สินค้ามีคุณภาพตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีตลาดและช่องทางในการจำหน่ายผลผลิตมากขึ้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงในอาชีพ และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรอย่างสมดุลและยั่งยืน

10. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กอง/สำนักสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

1. ชื่อ นางมาลินี ยุวนานนท์
   ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
   โทรศัพท์ 02 9406125
   E-mail: standard.doae@gmail.com
2. ชื่อ นางสาวประพิศพรรณ อนุพันธ์
   ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร
   โทรศัพท์ 02 9406127
   E-mail: standard.doae@gmail.com
3. ชื่อ นางพรพิมล ยองสาร
   ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
   โทรศัพท์ 02 9406127
   E-mail: standard.doae@gmail.com
4. ชื่อ นางสาวมนสวรรณ อุปถัมภ์
   ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
   โทรศัพท์ 02 9406127
   E-mail: standard.doae@gmail.com